

riné Iaşvili) capabil de a le da în primul rînd pregnantă *culoare* înainte de a le da viaţă.

Scriind despre excelenţa tînărului dirijor Horia Andreescu, să încercăm un succint răspuns. Lucrurile au fost cu deosebire limpezi în *Sonata „Pian e forte“* de Giovanni Gabrieli, lucrare preclasică cu sobrietate dusă la bun sfîrşit şi, mai ales, în excelenţa lucrare care este *Simfonia* de Leos Janáček, piesă de capitală epurare a mijloacelor sonore nu în direcţia unei asceze sonore în felul unui Anton Webern, de pildă, ci în aceea a căutării unui radical melos sonor de coloratură folclorică pregnantă. Gestică lui Horia Andreescu este o gestică de larg ambitus expresiv; cu alte cuvinte, repertoriul de mişcări şi indicaţii dirijorale îi permite acestuia răspunsuri variate, larg espaţiate din partea colectivului orchestral (este aici acea notă de profesionalitate despre care scriam mai sus). Dincolo de deosebita mobilitate a gesticii, dincolo de rigoarea de nefisurat răzbătînd din spatele construcţiei sonore, de observat este forţa de convingere, de persuasiune a tînărului dirijor, calitate fără care orice pregătire rămîne nefinalizată. Este greu de explicat aceasta în cuvinte; fapt este că, pornind de la evidenţa premiselor profesionale bine formate ale lui Horia Andreescu şi sîrînd de aici la efectul sonor direct, trăit în sală, lanţul nu poate fi întregit prin deducţie decît în acest mod: presupunînd existenţa acelei calităţi distingînd întotdeauna pe dirijorii de personalitate. Este vorba aici de primordiala calitate a oricărui interpret vrednic de a fi numit *dirijor*.

Viorel CREŢU

Mircea Cristescu—Gilbert Schuchter

În concertul de la Ateneu dirijat de Mircea Cristescu, alături de piesa Irinei Odăgescu-Tuţuianu (poemul coregrafic *Cîntec înalt*) a fost introdus, chiar în deschidere, *Preludiul simfonic* de Ion Dumitrescu, în semn de omagiu la împlinirea vârstei de 70 ani de către cunoscutul compozitor, profesor şi preşedinte (un sfert de veac) al Uniunii Compozitorilor. Lucrare de notorietate, des cîntată, *Preludiul simfonic* a intrat în fondul clasic al literaturii muzicale româneşti.

Piesa Irinei Odăgescu, o primă audiţie, este gîndită ca un poem coregrafic în două părţi, muzica fiind destinată vizualizării unui posibil program. Apare firească în acest caz preeminenţa expresivităţii care, de fapt, caracterizează pe un plan mai general muzica compozitoarei. Am putut observa, mai bine acum, şi înclinaţia spre pitoresc, folosirea unor instrumente mai puţin obişnuite în orchestra simfonică (fierăstrăul de pildă, cu rol important), toate aceste trăsături fiind subsumate tendinţei, sau efortului din partea compozitoarei, de cristalizare a unui stil propriu, cît mai bine individualizat în contextul unei şcoli româneşti de

compoziţie cu multe valori, destul de diferite ca orientare, stil etc.

Aşteptam cu nerăbdare să reascultăm *Concertul al treilea pentru pian* de Beethoven, mai ales că solistul propus, austriacul Gilbert Schuchter, cîntase cu Böhm, Karajan, Münch şi alţi maeştri ai baghetei, cum ne anunţa programul de sală. Decepţia noastră a fost cu atât mai mare: încercam cu toată bunăvoinţa să regăsim măcar amintirea unui pianist de clasă dar ea a rămas prea palidă, poate doar tuşul cald şi robust, arareori. În rest apăreau tot felul de curiozităţi ritmice, tempo-uri exagerat de lente şi o anevoioasă parcurgere a pasajelor tehnice mai dificile. Actul interpretativ nu este, din păcate, o imagine ce rămîne nealterată de-alungul anilor, frumuseţea lui se perimează, vai, cel mai repede şi e nevoie de forţe intacte pentru a-l reîmprospăta sau reactualiza. Altfel sîntem martorii unor situaţii, ca cea pe care o relatăm, cînd toată lumea de pe scenă şi din sală se simte jenată.

După pauză am aflat orchestra simfonică în forma sa cea mai bună, cu poftă de cîntat. *Simfonia I-a* de Şostakovici pe care o auzim destul de rar, cu exuberanţa ei întunecată adesea, cu aceea veselie crispată şi nicidecum destinsă sau lipsită de nori cum o găesc mulţi comentatori, a fost şi un prilej de a redemonstra virtuozitatea soliştilor din Filarmonică: concert-maestrul Avy Abramovici, clarinetistul A. O. Popa, oboistul Mihai Elena, flautistul Nicolae Maxim, cei doi Ungureanu — de la violoncel şi de la corn, trompetistul Nicolae Ciobanu şi alţii.. Mircea Cristescu ne-a prezentat această primă simfonie a lui Şostakovici într-o manieră fluentă, energică, scînteietoare, recompensîndu-ne parcă pentru concertul de pian neizbutit de mai înainte.

Dan SCURTULESCU

„Isteaţa” de Carl Orff la studioul Conservatorului

Procesul de învăţămînt practicat de catedra de canto a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” include, periodic, montarea unor opere în sala proprie de spectacole, oferind astfel studenţilor — mai ales acelor aflaţi în ultimii ani de studiu — posibilitatea de a se aclimatiza cu ambianţa specifică a scenei, de a interpreta un rol integral în condiţiile uzuale ale unui teatru muzical, în decor, costume şi cu acompaniament orchestral.

În aceste condiţii au fost reprezentate la studioul Conservatorului, în anul trecut, operele *Così fan tutte* de Mozart şi *Gianni Schicchi* de Puccini, iar în anul universitar curent *O noapte furtunoasă* de Paul Constantinescu. Tuturor acestora li s-a adăugat recent opera *Isteaţa* de Carl Orff, destinată a constitui — alături de *O noapte furtunoasă* — exa-

menul de diplomă pentru o serie de absolvenți din 1983 ai clasei de canto, spectacolul-examen desfășurându-se chiar pe scena Operei Române, după prealabilele reprezentații la sala studio a Conservatorului.

Creația lui Carl Orff (1895—1982), una din cele mai controversate personalități ale muzicii veacului nostru, a devenit cunoscută publicului bucureștean prin repetatele execuții ale originalei sale lucrări *Carmina burana*, iar în 1975, prin montarea operei într-un act *Luna* la Opera Română. Compusă în 1941/1942 — deci după *Carmina burana* (1937) și *Luna* (1938) — și prezentată în premieră la Frankfurt pe Main în 1943, opera *Isteața* (*Die Kluge*) se bazează pe un libret scris de Carl Orff — la fel ca și pentru *Luna* — după un basm al fraților Grimm, de această dată *Povestea regelui și a femeii istețe*. Pentru animarea acțiunii, Orff a introdus cu o mare abilitate trei personaje comice de genul bufonilor shakespearieni, trei vagabonzi (sau haimanale, cum li se spune în acest spectacol), care comentează întâmplările scenice, creînd momente de clownerie pline de fantezie.

În vederea formării actualilor studenți ca viitori soliști de operă, capabili să abordeze o mare diversitate de stiluri, *Isteața* este de o certă utilitate, deoarece folosește un larg evantai de mijloace de expresie, de la cuvîntul vorbit, pe alocuri puternic ritmizat, pînă la cantilena lirică, iar declamația apare fin nuanțată, adaptată la caracterul specific al fiecărei scene. Vorbit sau cîntat, cuvîntul se află aci — ca și la celelalte creații orffiene — pe primul plan, în timp ce orchestra acompaniatoare, tratată în stil cameral, intervine fără a recurge la nici un fel de forme simfonice consacrate, într-o manieră liberă, cu utilizarea plină de rafinament a percuției, în formule concise.

Încadrați în direcția de scenă inventivă, plină de dinamism, a profesorului A. I. Arbore, studenții distribuiți în acest spectacol au evoluat cu o deplină naturalitate, chiar cu vădita plăcere de a nu fi închiștați în niciun fel de canoane rigide, cu o dicțiune de mare claritate (esențială în operele lui Orff), s-au mișcat cu multă degajare pe scenă, au demonstrat posesiunea unor voci de calitate, penetrante. Pe bună dreptate, se cuvin a fi evidențiați toți componenții distribuției, basul Teodor Ciurdea (Țăranul), soprana Daniela Cosmescu (*Isteața*), baritonul Camil Mara (*Regele*), tenorul Ștefăniță Lascu (*Omul cu măgarul*), baritonul Viorei Ciurdea (*Omul cu catîrul*) și mai ales grupul compus din tenorul Cristian Caraman, bas-baritonul Alexandru Moisiuc și basul Emil Spătaru (cele trei haimanale), care au știut să împrumute scenelor lor caracterul de aparentă improvizatie comică, plină de vervă și ironie, cu izbutite momente dansante, de un comic irezistibil.

La succesul spectacolului au mai contribuit substanțial scenografia inspirată (decoruri și costume) a lui Silviu Ioniță și conducerea muzicală de mare mobilitate ritmică a lui Aurel Niculescu, la pupitrul orchestrei studenților, care vădesc de pe acum un remarcabil profesionalism.

Edgar ELIAN

Filarmonica „Gh Dima” din Brașov

În cadrul etapei republicane a „Cîntării României” — Ediția a IV-a — Filarmonica „Gheorghe Dima” din Brașov a prezentat la 5 iunie în sala Ateneului Român un concert care a cuprins lucrări de Anatol Vieru, Pascal Bentoiu și George Enescu. O primă audiție: *Comorile din stafidă*, de Anatol Vieru, 12 piese pentru cor de copii și orchestră. Autorul folosește în mod ingenios un ansamblu instrumental redus și corul de copii într-o muzică predominant diatonică, cu formule melodice simple. Copiii, de obicei la unison, uneori în rudimente de polifonie, mai ales în mers paralel și la intervale consonante. O ingenuitate adesea căutată, găsită cu adevărat și numai în claritatea de cristal a vocilor, în intonația *perfectă* a *Cameratei infantis* — condusă de profesorul Nicolae Bica — o formație deja celebră pe mai multe meridiane ale lumii pentru performanțele ei.

Concertul pentru vioară și orchestră de Pascal Bentoiu (1958), o lucrare de referință în creația compozitorului, a beneficiat în interpretarea Mihaelei Martin de un moment de glorie. Un interpret de geniu într-o lucrare dispusă a-i pune plener în valoare calitățile.

Simfonia I-a în Mi bemol major de George Enescu (1905), momentul culminant, sub toate aspectele, al serii, ne-a demonstrat capacitățile incontestabile ale orchestrei și ale dirijorului ei, Ilarion Ionescu-Galați: un colectiv bine sudat, tînăr și receptiv, capabil de serioase reușite artistice și un dirijor format mai ales în *tradiția* muzicii (românești) contemporane decît în *noutatea* ei (oricît i-am dori-o!). Nu ne pierdem, oricum speranțele (sub soare).

Nicolae BRÎNDUȘ

Țescana

Nu știu ce i-a reținut pe melomanii bucureșteni să păsească scările Ateneului în seara zilei de 13 iunie (zi, într-adevăr, ghinionistă dar, de data aceasta, pentru cei absenți). Poate faptul că se producea un ansamblu din provincie, cvasi-anonim, poate neîncrederea într-o solistă — ce-i drept de peste hotare — fără (re)nume, sau poate programul concertului cu caracterul său uzual, fiecare opus putînd concura cu succes într-un clasament al înregistrărilor discografice. Reticențe ce s-au dovedit neîntemeiate pentru că prestația orchestrei bătăuane nu a stat, nicidecum, sub semnul „provincialismului”, solista canadiană a creat momente remarcabile, în altele fiind „salvată” de sonoritatea excepțională a instrumentului său, iar abordarea lucrărilor din program a devansat uzanța (în sensul ei tern). Motive care au fost intuite doar de cîteva